

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum XX. Olim.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

lorum vigore procurationem, & alia jura Episcopalia: opponebat verò Abbas & Conventus, Ecclesias illas non esse in Diœcesi dicti Episcopi; & producebat insuper instrumentum aliquod, in quo continebatur, quòd Episcopus illas Ecclesias, & jura concesserit Abbati, factâ cum illo certâ conventionem: his tamen non obstantibus, definivit Pontifex, ab Abbate solvenda jura Episcopalia, & procurationes, vi prædictarum Ecclesiarum &c. Cùm satis probaretur, in Diœcesi illius sitas has Ecclesias, non tantùm per personas, ac testes, sed per instrumentum dictæ compositionis, ex quo expressè pateat, dictas Ecclesias in Diœcesi illius Episcopi esse: & quamvis in instrumento aliquo Compositionis, super aliquibus juribus Episcopalibus remissis contineretur aliquid, nihil tamen putabat prodesse hanc compositionem Abbati Pontifex, cùm eam non approbaverit Abbas, sed semper impugnare contenderit.

SUMMARIUM.

1. Instrumentum compositionis facta, quod quis statim impugnavit, non prodest illi.
2. Neque debet in suum favorem aliquis ea producere instrumenta, per qua adversarius suam intentionem probare potest.

Notandum primum. Instrumentum compositionis factæ, nihil prodesse alicui, si reprobavit illud, & continuò impugnavit, cùm, ut *Glossa ait hic V. beneficium* non debeat ex eo beneficio suo commodum quis consequi, quod nitebatur impugnare, & reprobare *arg. cap. qui præpositum Can. 13. q. 2.* per talem enim continuam impugnationem tacitè saltem renuntiare videtur; & quamvis super juribus Episcopalibus possit fieri compositio aliqua, si tamen non subsistat propter partis contrariæ reprobationem, & indignationem,

manent sua jura in securitate Episcopo.

Notandum secundum. Non debere aliquem in favorem suæ causæ producere instrumenta, per quæ suam intentionem adversarius probare possit, & audiendum hunc talem non esse, qui sibi contraria proponit; prout in casu allato factum est ab Episcopo, cùm urgeret Ecclesias illas, à quibus jura Episcopalia petebantur, esse in Diœcesi Episcopi petentis; & tamen de compositione facta super dictis Ecclesiis producebantur instrumenta: ex quibus expressè patebat. ut ait Pontifex, Ecclesias illas esse in dicti Episcopi Diœcesi.

CAPITULUM XX.

Olim.

PARAPHRASIS.

Controversia fuerat inter Clericos Ruptine plebis & inter Episcopum Tridentinum super synodatico, ad quod obligabatur Clerici illi, utrùm scilicet solvendum hoc esset, juxta valorem Papiensis monetæ, quæ ab initio constituti talis synodatici in usu fuerat; vel solvi deberet juxta monetam Lucensem, quæ modo in usu erat, vilioris tamen pretij, quam moneta Papiensis: & post varias altercationes, cùm nondum præscriptum fuisset contra Papiensem solutionem, et etiam coram delegatis à Pontifice constitutâ, definivit in hoc cap. solutionem synodatici esse faciendam, juxta primam illius institutionem, & juxta monetam illam, si adhuc sit in usu, vel juxta illam æstimationem.

SUMMARIUM.

1. Mutatâ monetâ quomodo solvi etiam debeat.
2. Synodatici nomine intelligitur Cathedralicum.
3. Iudex ad rei petita æstimationem determinare.

denotare potest, si res petita non possit haberi amplius, etiamsi actor hoc non petiverit.

PARAPHRASIS.

Putabat Prior S. Stephani Faventino suo Episcopo visitanti, se non obligari ad procuracionem competentem, eo quod dictus Episcopus dictæ Ecclesiæ S. Stephani omne servitium remisisset, nisi quod annuatim trium librarum Cereum ab ipso Priore sibi solvendum retervaverit: & hanc remissionem expressè etiam instrumento probare posset. Responderet tamen Pontifex, non obstante hac remissione teneri Priorem ad moderatam procuracionem visitanti Episcopo præstandam; tum quod procuratio talis sit annexa visitationi, sicuti ergo visitationem (in genere scilicet, & univèrsim) ad quam ex officio tenetur Episcopus, remittere non potest, ita nec annexam procuracionem; tum quod non censetur de novo imponi, quod in fundatione de jure communi impositum est; tum quod sub generali remissione non veniant, quæ quis verisimiliter in specie non esset remissurus, juxta *reg. 81. in sexto.* & *Glossam hic receptam ut. de jure communi.*

SUMMARIUM.

Per hoc, quod Episcopus remittit servitia Ecclesiæ debita, non est censendus remittere jus visitandi, corrigendi, jus Cathedralitici &c.

Notandum. Possè quidem Episcopum cum consensu Capituli & ex justa causa remittere Ecclesiæ sibi subjectæ debita servitia: semper tamen, quamvis talis generalis remissio facta sit, sibi retinebit jus corrigendi, & coercendi, jus visitandi, & debitam exinde procuracionem; jus Cathedralitici, sive Synodatici; jus instituendi in beneficijs; jus subsidij Charitativi; jus approbandi Confessarios pro sæcularibus, &

Slf 2

vai-

1 Notandum primum. Difficultatem huius Cap. provenire ex mutatione monetæ, quæ olim majoris pretij fuerit, quam modò sit, non tam bonitatis intrinsecæ, quam extrinsecæ: satis tamen per varias clausulas sibi cavent, qui mutationem talem timent, & contractus varios ineunt. Quia tamen longioris & intricatæ satis disputationis materia est, ex varijs authoribus, si illius usus & necessitas est, peti potest. Videatur *Bartolus in legem Paulus 89. ff. de solut. Abbas in cap. quando 18. n. 12. de iur. jurand. Fachinus lib. 2. controvers. cap. 10. S. restat postrema questio, & Theolog. Moral. tr. 3. par. 1. c. 5. n. 19. & alij Doctores.*

2 Notandum secundum. Synodatici nomine venire Cathedraliticum, quod, cum in honorem, & recognitionem Cathedralitici Episcopalis solvitur, Cathedraliticum dicitur; & quia antiquitus solvebatur in synodo, singulis annis celebrari solita, Synodaticum dicebatur; neque de jure communi duos aureos excedebat: observari tamen debet etiam quoad hanc solutionem recepta consuetudo.

3 Notandum tertium. Ex hoc etiam cap. colligere Abbatem, quod iudex partem etiam, quæ debet aliquid, condemnare possit ad rei petitiæ, si haberi hæc amplius non possit, æstimationem; etiamsi actor huius æstimationis solvendæ, in defectum rei petitiæ, nullam mentionem fecerit, prout Pontifex in hoc cap. procuratorem Clericorum Papiensem ad monetam Papiensem, vel si hæc non habeatur, ad æstimationem illius condemnavit, quamvis Episcopus ad monetam Papiensem sibi solvendam agens, nullam æstimationis, in defectum solvendæ, mentionem fecerit.

**

*